

Πάτρα, 1/11/2024

Δραστηριότητα

«Η μετατροπή ενός σχολείου σε οργανισμό που μαθαίνει απαιτεί χρόνο και δομικές αλλαγές, οι οποίες για να προκύψουν χρειάζονται ριζικές αλλαγές στην κουλτούρα και στο επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευτικών (Fullan, 1995). Για την εξέλιξη αυτή είναι απαραίτητη η αυτονομία του εκπαιδευτικού, ώστε να ενισχύεται ο εκπαιδευτικός οργανισμός από την ικανότητά του να αναλύει, να κατανοεί και να επιλύει θέματα και ζητήματα της καθημερινότητας στην εκπαιδευτική πράξη του (Carr & Kemis, 1997· McNiff, 1993)».

- Αναγνώστε κριτικά την παραπάνω παραδοχή και προσπαθήστε να επικαιροποιήσετε τις διαστάσεις που εμπεριέχει, συνδέοντάς τις με την αναγκαιότητα στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα.
- Γιατί πρέπει οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί να εξελιχθούν σε οργανισμούς μάθησης;

Απάντηση:

Η μετατροπή ενός σχολείου σε μανθάνοντα οργανισμό αποτελεί πρόκληση, καθώς απαιτεί σημαντικές αλλαγές στην κουλτούρα του σχολείου, στο επαγγελματικό προφίλ των εκπαιδευτικών και στη γενικότερη λειτουργία του εκπαιδευτικού οργανισμού. Στο παραπάνω απόσπασμα, επισημαίνεται ότι η διαδικασία αυτή δεν είναι απλή και χρειάζεται χρόνο, καθώς προϋποθέτει δομικές αλλαγές και ενίσχυση της αυτονομίας των εκπαιδευτικών.

Κριτική ανάλυση και επικαιροποίηση της παραδοχής

1. Αλλαγή κουλτούρας και επαγγελματικού προφίλ των εκπαιδευτικών:

Σήμερα, η εκπαίδευση απαιτεί έναν πιο δυναμικό ρόλο για τον εκπαιδευτικό, πέρα από τη μετάδοση γνώσεων. Η ψηφιακή εποχή, η πολυπολιτισμικότητα στις τάξεις και οι σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις καθιστούν απαραίτητη την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, όπως η **κριτική σκέψη, η προσαρμοστικότητα και η συνεργασία**.

Στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η παραδοσιακή κουλτούρα διδασκαλίας συχνά εστιάζει σε αποστήθιση και εξετάσεις. Ωστόσο, η έμφαση πρέπει να μετατοπιστεί στη βιωματική μάθηση, στην ενθάρρυνση του διαλόγου και στη συμμετοχική διδασκαλία.

2. Αυτονομία εκπαιδευτικού και επαγγελματική ανάπτυξη:

Ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να είναι απλός εκτελεστής της ύλης αλλά να έχει **αυτονομία στην εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να μπορεί να αναλύει, να προσαρμόζεται και να επιλύει προβλήματα**. Αυτό απαιτεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα που ενθαρρύνει την επαγγελματική μάθηση των δασκάλων και καθηγητών.

Στην Ελλάδα, οι θεσμικές αλλαγές (όπως η εισαγωγή της «Αυτοαξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας») επιχειρούν να ενισχύσουν την αυτονομία, αλλά συχνά οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω γραφειοκρατίας, έλλειψης επιμόρφωσης και περιορισμένων πόρων.

3. Η αναγκαιότητα ενός σχολείου ως μανθάνοντος οργανισμού:

Οι σύγχρονες προκλήσεις (τεχνολογικές εξελίξεις, διαφοροποιημένες μαθησιακές ανάγκες, κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές) απαιτούν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που να προσαρμόζεται και να εξελίσσεται.

Τα σχολεία πρέπει να γίνουν μανθάνοντες οργανισμοί, ώστε να παρέχουν ένα πλαίσιο συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, βελτίωσης των διδακτικών πρακτικών και προσαρμογής στις ανάγκες των μαθητών.

Γιατί πρέπει οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί να εξελιχθούν σε οργανισμούς μάθησης;

1. Βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης:

Ένα σχολείο που προάγει τη συνεχή μάθηση μπορεί να εφαρμόζει νέες παιδαγωγικές πρακτικές, να αξιοποιεί σύγχρονα εργαλεία και να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών.

2. Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών:

Οι εκπαιδευτικοί αποκτούν πρόσβαση σε επιμόρφωση, δικτύωση με συναδέλφους και ανταλλαγή καλών πρακτικών, με αποτέλεσμα τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

3. Ανταπόκριση στις κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές:

Η εκπαίδευση δεν μπορεί να μείνει στάσιμη σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία. Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας, η ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21ου αιώνα και η προσαρμοστικότητα είναι αναγκαίες για τη σύγχρονη σχολική μονάδα.

4. Ενίσχυση της συνεργασίας και της καινοτομίας:

Η κουλτούρα συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων ενδυναμώνει την εκπαιδευτική κοινότητα, προάγει τη δημιουργικότητα και συμβάλλει στη βελτίωση της σχολικής εμπειρίας.

Συμπέρασμα

Η μετατροπή των ελληνικών σχολείων σε μαθητόντες οργανισμούς είναι **απαραίτητη για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και την επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών**. Ωστόσο, **απαιτούνται θεσμικές αλλαγές, επιμόρφωση και ουσιαστική υποστήριξη της αυτονομίας των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να αναλύουν, να κατανοούν και να επιλύουν εκπαιδευτικά ζητήματα με ευελιξία και καινοτομία.**

Δραστηριότητα

Στο άρθρο του *“Is this school a learning organization? 10 ways to tell”*, ο Brandt (2003) επισημαίνει ότι, για να ελεγχθεί ο βαθμός στον οποίο ένα σχολείο λειτουργεί ως οργανισμός που μαθαίνει, τα μέλη του προσωπικού, καθώς και όποιος άλλος ενδιαφέρεται, θα πρέπει να προβληματιστεί πάνω σε μια λίστα δέκα χαρακτηριστικών, τα οποία παραθέτει και αφορούν στα εξής:

1. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν μια θεμελιώδη δομή που ενθαρρύνει την προσαρμοστική συμπεριφορά.
2. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν προκλητικούς αλλά εφικτούς κοινούς στόχους.
3. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν μέλη που μπορούν επακριβώς να προσδιορίσουν τα στάδια ανάπτυξης του οργανισμού.
4. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν συγκεντρώνουν πληροφορίες, τις προωθούν και δρουν με τρόπους που ταιριάζουν στους σκοπούς τους.
5. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν μια θεσμική βάση γνώσης και διαδικασίες για τη δημιουργία νέων ιδεών.
6. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν ανταλλάσσουν συχνά πληροφορίες με σχετικές εξωτερικές πηγές.
7. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν ανατροφοδότηση στα προϊόντα και στις υπηρεσίες.
8. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν τελειοποιούν διαρκώς τις βασικές διαδικασίες τους.
9. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν έχουν υποστηρικτική οργανωσιακή κουλτούρα.
10. Οι οργανισμοί που μαθαίνουν είναι «ανοιχτά συστήματα», ευαίσθητα στο εξωτερικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών συνθηκών.

Με την παραπάνω τυπολογία να αποτελεί εργαλείο προβληματισμού ιδιαίτερα των επαγγελματιών της εκπαίδευσης, αναπτύξτε τις σκέψεις σας στηριζόμενοι:

α. στην εργασιακή σας εμπειρία

β. στις επικρατούσες συνθήκες των ελληνικών εκπαιδευτικών οργανισμών

γ. στα δυνήτιστα περιθώρια του πλαισίου λειτουργίας τους για τη μετάβαση στο ζητούμενο.

Μπορεί το σχολείο να γίνει οργανισμός μάθησης;

Απάντηση:

Ανάλυση της τυπολογίας του Brandt (2003) και η εφαρμογή της στα ελληνικά σχολεία

Η ιδέα ότι ένα σχολείο μπορεί να λειτουργεί ως οργανισμός που μαθαίνει είναι θεμελιώδης για τη συνεχή βελτίωση της εκπαίδευσης. Οι δέκα διαστάσεις που αναφέρει ο Brandt (2003) αποτελούν έναν χρήσιμο οδηγό για τον προβληματισμό σχετικά με το πώς τα σχολεία μπορούν να γίνουν περισσότερο προσαρμοστικά, καινοτόμα και αποτελεσματικά.

α. Εργασιακή εμπειρία και εμπειρικές παρατηρήσεις

Η εφαρμογή των αρχών ενός μαθητόντος οργανισμού στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα είναι σύνθετη. Παρατηρείται ότι:

Σε πολλές σχολικές μονάδες, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αρκετά περιθώρια αυτονομίας και λήψης πρωτοβουλιών, κάτι που περιορίζει την προσαρμοστική τους ικανότητα (1η διάσταση).

Οι κοινοί στόχοι συχνά καθορίζονται κεντρικά από το Υπουργείο Παιδείας, χωρίς την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών (2η διάσταση).

Υπάρχει έλλειψη συστηματικής συλλογής δεδομένων για τη σχολική επίδοση και την ανάπτυξη της σχολικής κουλτούρας (4η διάσταση).

Αν και υπάρχουν ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης, δεν αξιοποιούνται πάντα επαρκώς για τη δημιουργία νέων διδακτικών πρακτικών (5η διάσταση).

Ωστόσο, σε αρκετά σχολεία παρατηρούνται θετικά παραδείγματα, όπου εκπαιδευτικοί και διευθυντές προωθούν συνεργατικές πρακτικές καινοτομίας και αυτοβελτίωσης.

β. Οι επικρατούσες συνθήκες στα ελληνικά σχολεία

Η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από:

Ισχυρό συγκεντρωτισμό: Οι περισσότερες εκπαιδευτικές αποφάσεις λαμβάνονται από το Υπουργείο Παιδείας, χωρίς ευελιξία για τοπικές προσαρμογές. Αυτό δυσχεραίνει την αυτονομία και την προσαρμογή στις εκάστοτε ανάγκες του σχολείου.

Ελλιπή κουλτούρα συνεργασίας: Παρότι η ομαδική δουλειά μεταξύ εκπαιδευτικών βελτιώνεται, συχνά η κουλτούρα παραμένει ατομικιστική. Δεν υπάρχει συστηματική ανταλλαγή γνώσης και ανατροφοδότηση, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την επαγγελματική ανάπτυξη (9η διάσταση).

Περιορισμένη διασύνδεση με την κοινωνία: Αν και υπάρχουν προγράμματα συνεργασίας σχολείων με τοπικές κοινότητες και εξωτερικούς φορείς, η διασύνδεση αυτή δεν είναι οργανωμένη και διαχρονική (6η και 10η διάσταση).

Ανθεκτικότητα στην αλλαγή: Οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγάλη επιθυμία για εξέλιξη, αλλά η γραφειοκρατία και η έλλειψη πόρων δυσχεραίνουν τις διαδικασίες βελτίωσης (8η διάσταση).

γ. Δυνητικά περιθώρια μετάβασης στο ζητούμενο

Για να γίνει ένα ελληνικό σχολείο οργανισμός μάθησης, πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις:

1. Ενίσχυση της αυτονομίας των σχολείων: Να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες στις σχολικές μονάδες, ώστε να διαμορφώνουν το δικό τους παιδαγωγικό πρόγραμμα ανάλογα με τις ανάγκες τους.

2. Ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας: Να δημιουργηθούν πλατφόρμες και ευκαιρίες για την ανταλλαγή γνώσεων και καλών πρακτικών μεταξύ εκπαιδευτικών.

3. Εισαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στις σχολικές μονάδες: Οι εκπαιδευτικοί να έχουν πρόσβαση σε ερευνητικά εργαλεία και δεδομένα που θα τους βοηθήσουν να βελτιώνουν τις πρακτικές τους.

4. Ανοιχτότητα στην κοινωνία: Τα σχολεία να συνδέονται με επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, ΜΚΟ και άλλους κοινωνικούς φορείς, ώστε να αντλούν νέες ιδέες και να εμπλουτίζουν το διδακτικό τους έργο.

δ. Μπορεί το σχολείο να γίνει οργανισμός μάθησης;

Ναι, ένα σχολείο μπορεί να γίνει μαθητικό οργανισμός, αρκεί:

- Να ενισχυθεί η συμμετοχική λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.
- Να δοθούν κίνητρα για επαγγελματική ανάπτυξη και συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών.
- Να προωθηθεί η δια βίου μάθηση για τους εκπαιδευτικούς, ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές.
- Να αναπτυχθούν μηχανισμοί ανατροφοδότησης από μαθητές, γονείς και κοινωνικούς φορείς, ώστε να υπάρχει διαρκής βελτίωση των σχολικών διαδικασιών.
- Η μετάβαση σε ένα σχολείο ως μαθητικό οργανισμό είναι εφικτή, αλλά απαιτεί στρατηγική προσέγγιση, εκπαιδευτική ηγεσία με όραμα και θεσμική υποστήριξη για να καταστεί πραγματικότητα.